gemeente Capelle aan den IJssel

Aanbiedingsbrief

Aan: De leden van de raad van de gemeente CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Datum: 7 juni 2024

Betreft: **Aanbiedingsbrief Voorjaarsnota 2024**

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden we u ter vaststelling de Voorjaarsnota 2024 aan.

In de voorjaarsnota kijken we als college vooruit naar de toekomst van onze stad en onze inwoners. We laten de voortgang van onze belangrijkste beleidsmatige plannen en ons financiële perspectief zien.

Helaas staat deze nota voor een groot deel in het licht van dit perspectief. Door een reeks aan tegenvallers, noodzakelijke investeringen en toekomstige ontwikkelingen bevinden we ons in een hele lastige financiële situatie. Boven de streep stevenen we af op een begrotingstekort van 4,72 miljoen euro. Een tekort dat we moeten dekken door de algemene reserve in te zetten. Daarmee creëren we een - op papier - sluitende begroting. Immers, omdat we geen geld ‘op de bank’ hebben staan, zal dit geleend moeten worden. Dezelfde maatregel is voorzien voor 2025. Een ingreep die voor deze twee jaar toegestaan is, maar bijzonder en hopelijk uitzonderlijk blijft.

Gevolgen ravijnjaar

Dat nagenoeg alle gemeenten in Nederland voor een ingewikkelde financiële puzzel staan is geen nieuws. Het financiële vooruitzicht van gemeenten is ook bij u bekend en leidt vanaf het ‘ravijnjaar’ 2026 tot tekorten in gemeentelijke begrotingen. Met de presentatie van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk is het ‘ravijnjaar’ echter naar voren getrokken. Dit betekent dat gemeenten al in 2025 te maken hebben met grote tekorten. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat ook in 2025 al ingrijpende maatregelen nodig zijn om te komen tot een structureel sluitende gemeentelijke begroting. Het beoogde nieuwe kabinet brengt met hun hoofdlijnenakkoord geen verandering in. Er is nog geen zicht op spoedig herstel van de financiële verhoudingen.

‘Terughoudendheid’ is daarom het kernbegrip van deze nota. Zelfs naar het hoogstnoodzakelijke is kritisch gekeken. Want alleen al met het doorvoeren van de onvermijdelijke voorstellen schrijven we rode cijfers. Dit stelt ons voor de zeer pijnlijke keuze om op dit moment geen enkele gewenste ‘beleidskeuze’ te honoreren. Zoals u in het 'Memo niet financieel opgenomen Beleidsvoorstellen' kunt zien, gaat het daarbij om een aanzienlijk aantal voorstellen. Sterker, we stellen voor scherpe keuzes te maken over recent vastgesteld beleid waarvan de financiële gevolgen nog te heroverwegen zijn: geen (extra) middelen beschikbaar stellen voor het evenementenbeleid, de sport- en beweegnota, en het Denk & Doe Mee-fonds.

Een hard gelag, temeer omdat de tekorten grotendeels worden veroorzaakt door medebewindstaken waarvoor (structurele) dekking vanuit het Rijk uitblijft. Medebewind is alles wat een gemeente móet doen om landelijke wetten of provinciale voorschriften uit te voeren. Denk aan de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo, taken op het terrein van klimaat en duurzaamheid, en de implementatie van de Omgevingswet. Stuk voor stuk taken die door tekorten onder druk komen te staan. Én door kostenstijgingen nog minder ruimte overlaten voor eigen beleidskeuzes voor Capelle.

Opgave onderwijshuisvesting

Een andere omvangrijke (financiële) opgave doet zich voor op het gebied van onderwijshuisvesting. In Capelle gaan elke dag ongeveer 8.500 kinderen naar school op 19 basisscholen en 4 voortgezet onderwijs scholen. Een schoolgebouw in Capelle is gemiddeld 37 jaar oud. Binnen nu en 10 jaar is twee derde van de schoolgebouwen 40 jaar of ouder. Met het vaststellen van uitgangspunten in juni 2024 werken we met uw raad aan een actueel Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2024 (SHO).

Dit hangt samen met een wetsvoorstel in voorbereiding, waarin het een verplichting wordt om voor alle gebouwen ouder dan 40 jaar een plan te hebben en waarin gemeenten verantwoordelijk worden voor renovatie. Een wet zonder extra financiële middelen voor gemeenten. Met (de afweging voor) een vervangingsopgave van twee derde deel van de schoolgebouwen in Capelle, leggen de daarvoor benodigde investeringen een zware claim op onze begroting. Het helpt om nu al inzicht te hebben in de mogelijke consequenties. Vooruitlopend op besluitvorming in het SHO is indicatief een eerste bandbreedte van investeringen en een raming van afschrijvingslasten opgenomen in deze voorjaarsnota.

Procesvoorstel financiële mogelijkheden

Desondanks voeren we niet acuut allerlei bezuinigingen door met alle gevolgen van dien, houden we onze zorg en dienstverlening volledig in stand en blijven de lokale lasten van onze inwoners laag. Maar besturen is vooruitzien: deze situatie maakt het noodzakelijk dat we versneld onderzoeksopdrachten aan onze ambtelijke organisatie geven om nieuwe mogelijkheden om financieel bij te sturen in kaart gaan brengen en hiertoe voorstellen te doen. Mogelijkheden die niet meer alleen betrekking hebben op financieel technische maatregelen (spoor 1), scherper aan de wind zeilen (spoor 2) en meer efficiency in hoe we onze taken uitvoeren (spoor 3). We ontkomen er niet aan om ook naar mogelijkheden te kijken die ervoor zorgen dat de dienstverlening of ons voorzieningenniveau versoberd wordt, werkzaamheden in de stad worden gefaseerd (spoor 4) of de inkomsten vergroot worden, bijvoorbeeld door de lasten voor inwoners te verhogen (spoor 5).Hiervoor benutten we de periode tot aan de Begroting 2025. Dan besluiten we welke voorstellen concreet uitgewerkt worden.

Op basis van de opbrengst van uitgewerkte voorstellen en het actuele financiële perspectief zoals dat bekend is bij de Voorjaarsnota 2025 wordt uw raad bij de behandeling van die nota voorgesteld te besluiten om de volgende stap te zetten in de kerntakendiscussie. Hiermee zetten we een zorgvuldig traject in gang waarbij we ook de tijd om een fundamentelere heroverweging van taken (en opvolgend de formatie binnen de ambtelijke organisatie), die immers thuis hoort in een kerntakendiscussie, goed voor te bereiden en op het juiste moment te starten. Het volledige procesvoorstel is te lezen in het met deze nota meegestuurde memo.

Blijven investeren

Leggen we ons dan neer bij de financiële situatie? Integendeel. We maken op onze eigen manier werk van het terugdringen van wachtlijsten in de zorg, bijdragen aan de woningbouwopgave, uitvoering geven aan het Klimaatakkoord en de hervormingsagenda jeugd. Capelle heeft als ‘New Town’ (voormalige groeikern uit de jaren ’70) bovendien tal van opgaven die niet kunnen wachten op landelijke oplossingen. Dat betekent dat we – aan de hand van de dit jaar vast te stellen Omgevingsagenda – voor de korte en lange termijn moéten blijven investeren in onze stad en onze inwoners. Een goed instrument om nieuwe werkwijzen te introduceren, ruimtelijke en sociale opgaven te bundelen, en regie in handen te nemen.

Gelijktijdig met deze nota liggen twee belangrijke beleidsdocumenten ter besluitvorming voor bij uw raad. Met het Programma Wonen 2024-2028 'Goed wonen voor vandaag en morgen' presenteren we, mede dankzij de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport van vorig jaar, een stevige visie voor wonen op langere termijn. Met concrete acties om de betaalbare woningvoorraad uit te breiden, te zorgen dat Capellenaren passend wonen, de kwaliteit van de woningvoorraad op peil te houden, en te zorgen voor leefbare wijken.

Het Beleidsplan Afval ‘In een schone woonomgeving van afval naar grondstof’ bevat maatregelen die een investering vergen, maar een aanzienlijke kostenstijging voorkomen, meer grip geven op inzameling en dumping, en bijdragen aan onze milieudoelen.

Armoedebestrijding en bestaanszekerheid zijn speerpunten waarop al fors wordt ingezet en met onze plannen en besluiten van dit jaar wordt die inzet nog verder verstevigd. Bijvoorbeeld met de Vervolgaanpak kinderarmoede ‘Samen voor alle kinderen’, waarmee we als aanvulling op Rijksmaatregelen binnen de mogelijkheden die we als gemeente hebben kinderen en hun ouders een steuntje in de rug geven. Ook wordt er hard gewerkt aan een nieuw beleidsplan schulddienstverlening, dat later dit jaar aan uw raad wordt aangeboden.

Besturen is naast vooruitzien ook presteren. Dat verwachten Capellenaren van ons. Ondanks de lastige situatie en vaak onvoorspelbare wereld waarin we leven, nemen we daarvoor iedere dag onze verantwoordelijkheid.

Hieronder nemen wij u mee in het financieel perspectief 2024 - 2032, de financiële kengetallen en het EMU saldo. Onderaan deze brief vindt u een totaaloverzicht van de Doelenboom-kleuren die betrekking hebben op onze 'Wat gaan wij daarvoor doen'-activiteiten. Voor de beleidsinhoudelijke verantwoording en een toelichting op de voortgang van deze activiteiten verwijzen wij u naar de programmahoofdstukken in de Voorjaarsnota 2024. Dit geldt ook voor de toelichting op de financiële wijzigingsvoorstellen.

Financieel perspectief 2024 - 2032

De onderstaande tabel laat de financiële resultaten zien: het saldo van baten en lasten.

	Begroting en meerjarenbegroting								
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Eindstand Najaarsnota 2023	**V1.005**	**V4.033**	**N2.731**	**N6.172**	**N8.223**	**N10.603**	**N13.816**	**N15.513**	**N15.513**
Trendmatige ontwikkeling extra jaar									N1.500
Beginstand Voorjaarsnota 2024	**V1.005**	**V4.033**	**N2.731**	**N6.172**	**N8.223**	**N10.603**	**N13.816**	**N15.513**	**N17.013**
Wijzigingsvoorstellen in de Voorjaarsnota, exclusief 0.18	N5.729	N6.633	N8.405	N8.629	N9.638	N10.313	N10.699	N11.241	N12.854
Tussenstand	**N4.724**	**N2.600**	**N11.136**	**N14.801**	**N17.861**	**N20.916**	**N24.515**	**N26.754**	**N29.867**
Wijzigingsvoorstel 0.18 Dekking negatieve resultaten 2024 en 2025	V4.724	V2.600							
Eindstand Voorjaarsnota 2024	**N0**	**N0**	**N11.136**	**N14.801**	**N17.861**	**N20.916**	**N24.515**	**N26.754**	**N29.867**

Uit de tabel blijkt dat het verwerken van de wijzigingsvoorstellen bij de Voorjaarsnota 2024 tot een tekort leidt van 4.724 in 2024 en een tekort van 2.600 in 2025. Deze tekorten zullen ten laste worden gebracht van de Algemene Reserve, hetgeen onder voorwaarden is toegestaan als dekkingsmiddel sinds begin 2024. Het meerjarig perspectief laat tekorten zien van 11.136 in 2026 oplopend naar 29.867 in 2032.

Wijzigingsvoorstellen

De grootste financiële wijzigingen in 2024 (vanaf 250) in deze voorjaarsnota geven wij hieronder weer, in volgorde van de programma indeling:

- 0 Algemene uitkering december circulaire 2023 (N 954)
- 0 Consequenties 1e Begrotingswijziging 2024 GR IJsselgemeenten (V 307)
- 0 Voorziening onderhoud (N 301)
- 0 Dividend Stedin (V 496)
- 0 Dekking negatieve resultaten 2024 (V 4.724)
- 4 Ombuiging GOAB-middelen en einde NPO regeling (N 777)
- 6A Stichting Welzijn Capelle (N260)
- 6B Verhoging kosten Participatiebudget (N 550)
- 6B BUIG, Gebundelde uitkering Participatiewet (N 400)
- 6C Indexatie woonvoorzieningen en onderhoud hulpmiddelen (N1.070)
- 6D Verhoging uitgaven GR JR (N1.666)
- 6D Verhoging zorgkosten CJG (N 400)
- 8 Omgevingsagenda (N 250)

- 8 Actualisatie grondexploitaties (V 1.276)
- 8 Omgevingsplan (N 292)

Financiële kengetallen en EMU-saldo
Het exploitatieresultaat wat hierboven is toegelicht, is niet het enige middel om de financiële gezondheid van gemeenten te beoordelen. Er zijn bijvoorbeeld ook posten die niet meegenomen worden in dit saldo, maar wel tot feitelijke kosten leiden, zoals uitgaven in voorzieningen of investeringskredieten. Sinds een aantal jaar is het daarom voor gemeenten verplicht om financiële kengetallen te berekenen. Ook berekenen wij het EMU-saldo, wat een inschatting geeft van alle verwachte kasstromen: alle feitelijke inkomsten en uitgaven. In alle jaren is er een financieringsbehoefte is, waardoor er nieuwe leningen aangetrokken moeten worden.

Netto schuldquote
De Netto schuldquote, gecorrigeerd voor doorverstrekte leningen, laat de volgende ontwikkeling zien.

Netto schuldquote (gecorr.)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Begroting 2024	39,2%	46,9%	56,8%	67,8%	77,5%	84,5%	95,4%	102,2%	102,2%
NJN 2023	35,6%	46,9%	57,7%	67,2%	75,9%	83,1%	93,9%	100,4%	100,4%
VJN 2024	35,2%	50,7%	68,8%	81,1%	95,5%	108,4%	125,6%	138,9%	154,8%

Solvabiliteit
De solvabiliteit, oftewel de verhouding “eigen vermogen / totaal vermogen”, ontwikkelt zich als volgt:

Solvabiliteit	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Begroting 2024	54,5%	53,3%	50,0%	46,0%	42,5%	40,2%	36,0%	32,1%	32,1%
NJN 2023	54,6%	52,4%	48,6%	44,6%	40,8%	38,3%	34,0%	30,1%	30,1%
VJN 2024	51,0%	47,5%	41,3%	35,5%	29,7%	24,6%	18,2%	11,8%	4,9%

Vanwege de tekorten en een toename in investeringen moeten er leningen worden aangetrokken. De Netto schuldquote blijft tot en met 2027 in de "groene" zone (indicatie van de provincie Zuid-Holland) maar verschuift in latere jaren hierdoor naar de meest risicovolle, de "oranje" zone. Ook de solvabiliteit verslechtert hierdoor ten opzichte van de Begroting 2024 en NJN 2023 en komt eveneens in de "oranje" zone.

EMU-saldo
Het EMU-saldo ontwikkelt zich als volgt:

EMU-saldo	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Begroting 2024	-28.819	-14.404	-20.949	-23.807	-23.290	-15.676	-25.036	-16.610	
NJN 2023	-42.317	-20.831	-24.193	-23.736	-24.138	-16.996	-26.354	-17.030	
VJN 2024	-44.202	-30.557	-40.557	-34.230	-35.847	-30.722	-42.250	-34.195	-40.502

Het EMU-saldo geeft een indicatie van de feitelijke geldstromen van de gemeente. De verslechtering ten opzichte van de Begroting 2024 en NJN 2023 wordt met name veroorzaakt door de oplopende exploitatietekorten, er wordt meer uitgegeven dan dat er binnenkomt. Daarnaast is er een toename in de investeringen.

Debt Service Coverage Ratio
De Debt Service Coverage Ratio ontwikkelt zich als volgt:

Debt Service Coverage Ratio	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Begroting 2024	1,5	2,1	1,2	0,9	0,8	0,8	0,6	0,5	
NJN 2023	0,5	1,8	1,1	0,8	0,7	0,7	0,5	0,4	

VJN 2024	-0,8	1,0	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1

De Debt Service Coverage Ratio (DSCR) geeft een beeld van de plek die rente en aflossingen innemen in de begroting. De DSCR wordt als volgt berekend: (resultaat + afschrijving en rente) / (rente + aflossingen). Wanneer rente of aflossingen een relatief groot deel van de kasstromen uit maken, daalt deze waarde onder 1. Bij voorkeur is deze ratio boven de 1. Door de negatieve resultaten voor bestemming/ mutaties in reserves komt de DSCR ver onder de 1. In 2024 worden relatief veel lasten ten laste van reserves gebracht, dit verklaart het hoge negatieve resultaat voor bestemming.

Vervolgprocedure
U behandelt de Voorjaarsnota 2024 op 24 en 26 juni 2024 in de commissies en op 8 juli 2024 in de raad. De Voorjaarsnota 2024 wordt na vaststelling in de gemeenteraad ter kennisname naar onze toezichthouder de provincie Zuid-Holland gestuurd.

Informatie en vragen
U kunt beleidsinhoudelijke en financieel-technische vragen stellen bij de afdeling Financiën via p&c@capelleaandenijssel.nl.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Capelle aan den IJssel,

De secretaris De burgemeester

w.g. w.g.

A.L. Duijmaer van Twist C.H.J. Lamers

VJN24 - Doelenboom kleuren

Bron: Pepperflow